

Udskrift af dombogen

D O M

afsagt den 19. september 2018

Rettens nr. 60-1112/2018

Politiets nr. SØK-91250-00001-16

Anklagemyndigheden
mod

cpr-nummer

Der har medvirket domsmænd ved behandlingen af denne sag.

Anklageskrift er modtaget den 4. maj 2018.

er tiltalt for overtrædelse af konkurrencelovens § 23, stk. 3, jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 3, ved i perioden fra den 4. juli 2013 til den 26. august 2013 forsætligt at have indgået en kartelaftale af grov beskaffenhed ved at indgå en aftale, samordnet praksis eller vedtagelse mellem virksomheder i samme omsætningsled om priser, avancer eller lign. for salget eller videresalget af varer eller tjenesteydelser, opdeling af markeder eller kunder eller koordinering af bud, der direkte eller indirekte havde til formål at begrænse konkurrencen, idet tiltalte på vegne Midtsjællands Nedbrydning i forbindelse med indgivelse af tilbud den 26. august 2013 stort eksklusiv moms kr. på underentreprisen "nedrivning" til hovedentreprenør NCC A/S på projektet "Jens Warmingsvej, Helhedsplan" med fra underentreprenør Søndergaard Nedrivning A/S udvekslede oplysninger om priser og andre vilkår for underentreprisen.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om fængselsstraf.

Tiltalte har nægtet sig skyldig.

Oplysningerne i sagen

Sagens opståen

Den 1. april 2016 anmeldte Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen en række nedrivningsselskaber til politiet for at have overtrådt konkurrenceloven ved som underentreprenører på nedrivningsopgaver at have koordineret deres til-

bud før fremsendelse til hovedentreprenøren. Sagen var opstået på baggrund af en henvendelse i december 2014 fra en tidligere medarbejder i en nedrivningsvirksomhed. Den 1. oktober 2015 gennemførte Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen koordinerede kontrolbesøg i forskellige nedrivningsvirksomheder, herunder Søndergaard Nedrivning A/S. Søndergaard Nedrivning A/S søgte i december 2015 om straflempelse og fremkom med oplysninger, der førte til mistanke om, at bl.a. Midtsjællands Nedbrydning var indblandet i et kartelsamarbejde.

På baggrund af anmeldelsen fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efterforskede politiet et kompleks, der omfattede 94 udbud, 11 selskaber og 25 personer, og den 13. april 2018 blev der rejst tiltale mod 8 nedrivningsselskaber og en række ledende medarbejdere i selskaberne, herunder tiltalte i denne sag.

Projektet på Jens Warmingsvej

I en mail af 12. juli 2013 anmodede entreprenørvirksomheden NCC Construction Danmark A/S (herefter benævnt NCC) Søndergaard Nedrivning A/S om at afgive tilbud på en nedrivningsentreprise på projektet på Jens Warmingsvej. Det fremgik af et medfølgende udbudsbrev, at tilbuddet skulle være NCC i hænde senest den 23. august 2013. Tilsvarende blev en række andre nedrivningsvirksomheder, herunder Midtsjællands Nedbrydning, anmodet om at afgive bud.

Ved mail af 19. august 2013 fremsendte Søndergaard Nedrivning A/S sit tilbud til NCC. Af tilbuddet fremgik, at arbejdet blev tilbudt udført for en tilbudssum på _____ kr. eksklusiv moms. Tilbuddet var vedhæftet en specificeret tilbudsliste, hvoraf bl.a. fremgik, at der var beregnet stipulerede ydelser med _____ kr. eksklusiv moms.

Tilbuddet og tilbudslisten vedrørende nedrivningsentreprisen på Jens Warmingsvej fremsendte _____ i Søndergaard Nedrivning A/S, _____ ligeledes den 19. august 2013 via mail til _____@nedbrydning.dk. Mailadressen tilhørte tiltalte. _____ fremsendte samme dag endvidere Søndergaard Nedrivning A/S' tilbud til to andre konkurrenter.

Ved mail af 26. august 2013 fremsendte Midtsjællands Nedbrydning, _____ sit tilbud vedrørende nedrivningsentreprisen på Jens Warmingsvej til NCC. Tilbudssum var _____ kr. eksklusiv moms, og stipulerede ydelser var beregnet til _____ kr. eksklusiv moms.

Af et skærmpoint fra NCC's indkøbsportal fremgår, at der på projektet på Jens Warmingsvej var en tilbudsfrist til den 29. august 2013, og at der var udvalgt i alt 7 leverandører til at afgive bud, herunder Søndergaard Nedrivning A/S og tiltaltes virksomhed.

Den 5. juli 2017 blev tiltalte sigtet for overtrædelse af konkurrencelovens § 23, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 3.

Forklaringer

Der er under hovedforhandlingen afgivet forklaring af tiltalte og vidneforklaring af _____ og _____

Tiltaltes forklaring er gengivet således i retsbogen:

”Tiltalte forklarede, at _____ Midtsjællands Nedbrydning. Virksomheden startede som _____ og derefter blev virksomheden udvidet til også at tilbyde opgaver inden for nedrivning. Virksomheden kan løse stort set alle typer af opgaver inden for nedrivning, men har normalt mindre opgaver på op til en million. Der er 6-7 personer beskæftiget med nedrivning. I 2013 udførte virksomheden typisk arbejde som underentreprenør for de store selskaber såsom NCC og MT Højgaard samt opgaver for arkitekter, ingeniører og kommuner.

Når virksomheden blev kontaktet om en nedrivningsopgave, var arbejdsgangen den, at man modtog et udbudsmateriale, hvorefter tiltalte eller en medarbejder kørte ud og kiggede på sagen. Derefter blev der beregnet og afgivet et tilbud. _____ havde en beregner ansat til at regne tilbuddene ud. Det var kun, hvis opgaven var meget lille, at _____ beregnede tilbuddet. _____ var kun inde over budgivningen, hvis beregneren spurgte om noget. Der var ingen grænser, herunder beløbsmæssige, for, hvad beregneren måtte give tilbud på.

_____ kender Søndergaard Nedrivning A/S, _____ og _____ som kollegaer i branchen. _____ startede virksomhed for omkring 50 år siden. Deres relation er professionel, og _____ har ikke mødtes med _____ udover, hvis de tilfældigt er stødt på hinanden i forbindelse med en opgave. _____ har ikke noget venskabsforhold til hverken _____ eller _____. _____ har kun mødt _____ en enkelt gang til en reception. _____ har ikke udført arbejde for Søndergaard Nedrivning A/S, og de har ikke udført arbejde for _____. _____ har nogle få gange lejet specielle maskiner af dem.

Projektet på Jens Warmingsvej siger _____ ikke noget.

Foreholdt ekstrakten side 57, mail af 26. august 2013 fra Midtsjællands Nedbrydning til _____ fra NCC vedhæftet tilbudsliste, forklarede tiltalte, at _____, der sendte mailen, er en kontor _____. Det vedhæftede tilbud, der fremgår af ekstrakten side 58, blev underskrevet af _____. Når _____ ser tilbuddet, er der ikke nogen klokke, der ringer. Tilbuddet siger _____ ikke noget. I 2013 var Midtsjællands Nedbrydning på fallittens rand, og _____ havde nok at gøre med at prøve at redde stumperne, så _____ kan overhovedet ikke huske tilbuddet. _____ har ikke nogen idé om, hvordan priserne i tilbuddet

fremkom. Det var formodentlig [redacted] beregner, der lavede det. Virksomheden ville ikke kunne have løst opgaven på det tidspunkt, hvor tilbuddet blev udarbejdet, så [redacted] ved ikke hvorfor, det blev afgivet. Virksomheden var økonomisk trængt og ville ikke kunne have stillet de nødvendige garantier for en opgave af den størrelse. [redacted] husker ikke, om firmaet i 2013 ofte blev spurgt om tilbud af NCC. Det var ikke en af de virksomheder, [redacted] firma udførte flest opgaver for.

Foreholdt ekstrakten side 52, mail af 19. august 2013 fra Søndergaard Nedrivning A/S, til [redacted] @nedbrydning.dk, forklarede tiltalte, at [redacted] @nedbrydning.dk er [redacted] mailadresse. Mailen siger [redacted] ikke noget. [redacted] ved ikke, hvorfor mailen blev sendt til [redacted] havde ikke bedt om det. [redacted] har, så vidt [redacted] husker, aldrig tidligere sendt [redacted] nogen mails.

[redacted] ved ikke, hvad lånepriser er. Det sker jævnligt, næsten dagligt, at virksomheden ikke kan nå at afgive et tilbud, og så svarer de blot tilbage, at de ikke kan nå at afgive tilbud eller ikke ønsker at afgive et tilbud. [redacted] har aldrig lånt en pris af en konkurrent med henblik på at afgive et tilbud. [redacted] er ikke medlem af Entreprenørforeningen. [redacted] er medlem af [redacted]

Adspurgt af forsvareren forklarede tiltalte, at [redacted] er uddannet som [redacted] har ingen teknisk eller ingeniørfaglig baggrund. [redacted] har gået 3½ år i skole. Derfor havde [redacted] en professionel beregner ansat. [redacted] ved ikke, hvilken uddannelse beregneren havde. I 2013 var det [redacted], der beregnede firmaets tilbud. [redacted] var kun ansat til at gøre det.

Virksomheden havde underskud i 2013, og det var en stresset periode. Det skyldtes, at en kunde, der skyldte firmaet 5 mio. kr., gik konkurs, hvorfor firmaet ikke fik sit tilgodehavende. Det betød, at hele virksomhedens kapital forsvandt.

[redacted] foretog sig ikke noget i anledning af mailen af 19. august 2013 fra [redacted] kan slet ikke huske mailen. [redacted] ved ikke, om [redacted] måske lagde den ind til sin beregner. [redacted] tænkte ikke nærmere over, hvilke mails [redacted] fik.

[redacted] og nedrivningsopgaverne var bibeskæftigelse til [redacted] Derfor kom [redacted] aldrig med i Nedrivningsforeningen. [redacted] er medlem af [redacted] Alle de store nedrivningsfirmaer er medlem af Nedrivningsforeningen. [redacted] har ikke været med til møder mellem de forskellige nedrivningsfirmaer. [redacted] har en gang i mellem hørt et eller andet, men det var ikke noget, [redacted] blandede sig i. [redacted] gik ikke til politiet med noget, for det var bare løse rygter.

Foreholdt tillægsekstrakt 2, side 1, mailkorrespondance af 19. august 2013

mellem [redacted] og [redacted] fra Villy C. Petersen A/S, forklarede tiltalte, at Villy C. Petersen A/S var et af de store nedrivningsfirmaer i 2013.

Foreholdt tillægsekstrakt 2, side 6, mailkorrespondance af 23. august 2013 mellem [redacted] og [redacted] fra PM Nedrivning, forklarede tiltalte, at PM Nedrivning også var et af de store nedrivningsfirmaer.

[redacted] har aldrig sendt en sådan forespørgsel til Søndergaard Nedrivning A/S, som Villy C. Petersen A/S og PM Nedrivning har gjort. Når [redacted] var i kontakt med Søndergaard Nedrivning A/S, havde [redacted] kun kontakt med [redacted] har kun talt med [redacted] i forbindelse med en reception. [redacted] har aldrig talt om arbejde med [redacted].”

forklaring er gengivet således i retsbogen:

”Vidnet forklarede, at [redacted] arbejdede som tilbudsregner for NCC i 2013. [redacted] var ansvarlig for tilbudsregningen i forbindelse med projektet på Jens Warmingsvej.

Foreholdt tillægsekstrakt 2, side 12, skærbillede, forklarede vidnet, at skærbilledet er fra firmaets portal, som bruges til at sende opgaver i udbud. Skærbilledet viser udbuddet på Jens Warmingsvej. Som det ses, blev udbuddet sendt ud den 15. juli 2013 med frist til den 29. august 2013. Tiltaltes virksomhed blev anmodet om at afgive tilbud på opgaven på baggrund af erfaringer med tidligere opgaver og ved at se på, hvilke aktører der var på markedet. At der er anført ”Ikke svaret” ud for [redacted] betyder, at der ikke er sendt noget tilbud via tilbudsportalen. Midtsjællands Nedbrydnings tilbud blev sendt til [redacted] pr. mail. Sådan kunne man også fremsende tilbud. [redacted] arkiverede derefter tilbuddet digitalt.

Foreholdt ekstrakten side 57, mail af 26. august 2013 fra Midtsjællands Nedbrydning til vidnet, forklarede vidnet, at det var det tilbud, [redacted] modtog fra Midtsjællands Nedbrydning.

Som det ses på skærbilledet, ekstrakten side 12, blev 7 virksomheder anmodet om at afgive tilbud. Det var for at få den bedst mulige pris, der opfyldte de krav, som bygherren havde stillet. Det hænder, at firmaer takker nej til at afgive tilbud, for eksempel ved travlhed, eller fordi opgaven ikke passer til dem.”

forklaring er gengivet således i retsbogen:

”Vidnet forklarede, at [redacted] i Søndergaard Nedrivning A/S. Det var også i 2013. Virksomheden blev startet i sin tid af [redacted] Virksomheden er blevet en stor aktør i nedrivningsbranchen. I 2013 var virksomheden godt på vej til at kunne bide skeer med de helt store i branchen.

kender tiltalte. Branchen er så lille, at man godt ved, hvem folk er. har truffet tiltalte en del gange i forbindelse med arbejdet. har ikke jævnligt haft kontakt med tiltalte. har haft mere kontakt med tiltalte; de har et mere kollegialt forhold til hinanden. Søndergaard Nedrivning A/S har ikke brugt Midtsjællands Nedbrydning som underentreprenør, og Midtsjællands Nedbrydning har ikke brugt Søndergaard Nedrivning A/S som underentreprenør. Midtsjællands Nedbrydning har nogle gange lejet maskiner af Søndergaard Nedrivning A/S.

Foreholdt ekstrakten side 52, mail af 19. august 2013 fra til @nedbrydning, forklarede vidnet, at mailen ikke siger noget specifikt. Søndergaard Nedrivning A/S udregner 1500 tilbud om året, og husker ikke det konkrete projekt på Jens Warmingsvej. Formålet med mailen var, at Midtsjællands Nedbrydning kunne låne Søndergaard Nedrivning A/S' priser. Formentlig sendte mailen til tiltalte, fordi enten vidnet eller vidnets havde talt med en fra Midtsjællands Nedbrydning. Formentlig modtog vidnet en henvendelse fra Midtsjællands Nedbrydning om, at Midtsjællands Nedbrydning ikke kunne nå at beregne et tilbud, hvorfor de ville låne vidnets tilbud. ville ikke have sendt mailen med tilbuddet, hvis ikke havde fået en henvendelse fra Midtsjællands Nedbrydning. Vidnet har i mange tilfælde sendt tilbud og priser til andre konkurrenter, når blev anmodet om det. sendte for eksempel priser til konkurrenter, hvis den pågældende virksomhed ikke kunne nå at beregne en pris. Det lå indirekte, at hvis man lånte en pris, så skulle man aflevere et højere tilbud, for alternativet ville være, at den, der lånte prisen, ikke fik afleveret et tilbud eller ikke fik afleveret et tilbud til tiden. Søndergaard Nedrivning A/S fik ikke noget ud af at låne priser ud. Søndergaard Nedrivning A/S har selv i andre situationer lånt priser af konkurrenter.

Foreholdt tillægsekstrakt 2, side 1, mail af 19. august 2013 fra vidnet til fra Villy C. Petersen A/S vedhæftet en tilbudsliste vedrørende Jens Warmingsvej, forklarede vidnet, at på samme måde, som sendte tilbuddet til tiltalte, sendte tilbuddet til Villy C. Petersen A/S. Det var forskelligt, om sendte priser med eller uden tilbuds-brev. Det vigtigste dokument var tilbudslisten.

Foreholdt ekstrakten side 47, mail af 19. august 2013 fra Søndergaard Nedrivning A/S, til NCC, forklarede vidnet, at var en sekretær. Det var vidnet, der beregnede tilbuddet, men sekretæren sørgede for fremsendelsen. De gjorde ikke NCC opmærksom på, at de havde delt priser med nogle af konkurrenterne i udbuddet. Det var der ikke kutyme for.

Forevist ekstrakten side 23, grafisk fremstilling af aktører i forbindelse med projektet på Jens Warmingsvej, forklarede vidnet, at det godt kan passe, at Søndergaard Nedrivning A/S blev inviteret til at afgive bud til tre hovedent-

reprenører på projektet, og at de sendte bud til alle tre. bekendt vandt Søndergaard Nedrivning A/S ikke opgaven på Jens Warmingsvej.

Adspurgte af forsvareren forklarede vidnet, at det primært var vidnets der havde kontakt til tiltalte. Vidnet har enkelte gange hjulpet med udlejning af maskiner til tiltalte. har talt i telefon med tiltalte flere gange, og har også en gang besøgt Midtsjællands Nedbrydning. Der kunne godt gå mange måneder mellem, at de havde kontakt.

Foreholdt tillægsekstrakt 1, side 28, afhøringsrapport af 15. november 2016, forklarede vidnet, at det er rigtigt, at blev afhørt i overværelse af sin forsvarende.

Vidnet blev foreholdt tillægsekstrakt 1, side 67, samme afhøringsrapport, hvor følgende er anført:

"82) i forbindelse med indgivelse af tilbud vedrørende "Jens Warmingsvej" i august 2013 at have udvekslet oplysninger om priser om priser og andre vilkår for opgaven med virksomhederne Midtsjællands Nedbrydning, Per Mortensen Nedrivning og Villy C. Entreprise A/S."

Vidnet forklarede, at det er rigtigt, at erkendte det pågældende forhold. Det er rigtigt, at er sigtet i 89 tilfælde. har ikke fået penge for at dele priser. Det har Søndergaard Nedrivning A/S heller ikke. har ikke aftalt priser med nogen eller fået penge under bordet for ikke at byde på en opgave. opfattede det som normalt i branchen, at man delte priser. kan ikke sige, om det er 12 eller 18 personer, har delt priser med. er sigtet i 89 tilfælde, men teoretisk kunne dette tal godt være højere. kan ikke sige hvor meget højere, men en smule højere. Det var normalt at gøre sådan i branchen. Det er opfattelse, at man gjorde sådan, fordi branchen ikke var professionel nok. Baggrunden for, at man delte priser, var typisk, at man var bange for, at man ikke kunne nå at beregne en pris, og at man ikke ville skuffe kunden ved ikke at afgive et tilbud. Formålet var ikke at aftale priser, men primært at kunne sende kunden en pris som lovet. Det var ikke noget, man fik penge for at gøre."

Tiltaltes supplerende forklaring er gengivet således i retsbogen:

"Tiltalte forklarede supplerende, at, at kommer i tanke om, at i 2013 tænkte på at sælge virksomheden, fordi det gik dårligt. I den forbindelse var der kontakt til Søndergaard Nedrivning A/S, og holdt et enkelt møde med Mødet mandede dog ikke ud i noget."

Oplysninger om tiltaltes personlige forhold

Tiltalte er ikke tidligere straffet.

Kriminalforsorgen har udarbejdet en personundersøgelse af 31. maj 2018,

Tiltalte har vedstået oplysningerne i personundersøgelsen af 31. maj 2018 og supplerende forklaret, at ikke tidligere er straffet.

Retsgrundlaget

Indtil den 1. marts 2013 kunne der efter konkurrenceloven alene idømmes bødestraf for overtrædelser af konkurrenceloven. Ved lov nr. 1385 af 23. december 2012 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven (Indførelse af fængselsstraf i kartelsager, forhøjelse af bødeniveauet, straflempelse, ændrede sagsprocesser m.v.) med ikrafttræden den 1. marts 2013 blev der indsat en bestemmelse i konkurrencelovens § 23, stk. 3, om fængselsstraf for bl.a. visse overtrædelser af forbuddet i konkurrencelovens § 6, stk. 1. Endvidere blev der i samme bestemmelses stk. 5 indsat en bestemmelse om principper for udmåling af bøder efter loven. § 23 blev herefter affattet således:

”§ 23. Medmindre højere straf er forskyldt efter stk. 3 eller efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der forsætligt eller groft uagtsomt

- 1) overtræder § 6, stk. 1,
- 2) undlader at efterkomme et vilkår meddelt i henhold til § 8, stk. 3, 2. pkt., eller stk. 4, 2. pkt.,
- 3) undlader at efterkomme et påbud efter § 10 a, stk. 1 eller 6,
- 4) overtræder § 11, stk. 1,
- 5) undlader at efterkomme et påbud efter § 11 a, stk. 1, eller § 11 b, stk. 2,
- 6) undlader at anmelde en fusion i henhold til § 12 b, stk. 1, eller undlader at indlevere en almindelig anmeldelse inden udløbet af den frist, der er nævnt i § 12 f, stk. 2,
- 7) gennemfører en fusion på trods af et forbud herimod i henhold til § 12 c, stk. 2, overtræder forbuddet mod gennemførelse af en fusion inden godkendelse heraf i henhold til § 12 c, stk. 5, 1. pkt., undlader at efterkomme et vilkår eller påbud efter § 12 c, stk. 6, eller § 12 e, stk. 1 eller 3, eller undlader at efterkomme et påbud meddelt i henhold til § 12 g,
- 8) undlader at efterkomme et påbud efter § 6, stk. 4, 1. pkt., eller § 11, stk. 4, 1. pkt., jf. § 16,
- 9) undlader at efterkomme et tilsagn, som er gjort bindende efter § 16 a, stk. 1,
- 10) undlader at efterkomme et påbud efter § 16 a, stk. 2,
- 11) undlader at efterkomme krav efter § 17,
- 12) afgiver urigtige eller vildledende oplysninger til Konkurrencestyrelsen, Konkurrencerådet eller Konkurrenceankenævnet eller fortier forhold af betydning for den sag eller sektorundersøgelse, jf. § 15 d, hvortil oplysningerne indhentes,
- 13) undlader at efterkomme et påbud efter § 18 b, stk. 1, eller
- 14) overtræder EUF-traktatens artikel 101, stk. 1, eller artikel 102, jf. § 24,

stk. 1.

Stk. 2. ...

Stk. 3. Straffen for den, der i strid med § 6, stk. 1, eller EUF-traktatens artikel 101, stk. 1, jf. § 24, stk. 1, indgår en kartelaftale, jf. 2. pkt., kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis overtrædelsen er forsætlig og af grov beskaffenhed navnlig på grund af overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, den er egnet til at medføre. Ved kartelaftale efter 1. pkt. forstås en aftale, samordnet praksis eller vedtagelse mellem virksomheder i samme omsætningsled om

priser, avancer el.lign. for salget eller videresalget af varer eller tjenesteydelser,

begrænsninger af produktion eller salg,

opdeling af markeder eller kunder eller

koordinering af bud.

Stk. 4. ...

Stk. 5. Ved udmåling af bøder efter denne lov skal der tages hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed. Ved udmåling af bøder i forhold til juridiske personer skal der desuden tages hensyn til den juridiske persons omsætning.

Stk. 6. ...”

Lovforslag nr. 41 af 26. oktober 2012 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven (Indførelse af fængselsstraf i kartelsager, forhøjelse af bødeniveauet, straflempelse, ændrede sagsprocesser m.v.) indeholder i de almindelige bemærkninger følgende om baggrunden for indførelse af hjemmel til fængselsstraf:

” ...

2.10 Fængselsstraf for indgåelsen af kartelaftaler

En kartelaftale, dvs. en aftale mellem konkurrerende virksomheder om at begrænse den konkurrence, som der ellers skulle være mellem dem om priser, markeder, kunder etc., er en af de groveste overtrædelser af loven og har betydelige økonomiske skadevirkninger for forbrugerne og for andre virksomheder, der ikke deltager i kartellet. De skadelige virkninger kommer bl.a. til udtryk ved overpriser for de involverede varer eller tjenesteydelser, begrænsninger i de udbudte mængder og begrænsninger for produkt- og procesinnovation (jf. også s. 34 i konkurrencelovsudvalgets rapport).

2.10.1 Gældende ret

Efter den gældende lov straffes den, der indgår en kartelaftale, med bøde.

2.10.2 Konkurrencelovsudvalgets overvejelser og anbefalinger

Konkurrencelovsudvalget overvejede, om kartelaktiviteter kunne sammenlignes med andre former for økonomisk kriminalitet. Der var i udvalget enighed om følgende:

”De former for forbrydelser, der anses for at udgøre økonomisk kriminalitet, er de lovovertrædelser, der begås af fysiske personer i virksomhedsregi, og hvor lovovertrædelserne er begået med vinding for øje af fysiske personer inden for i øvrigt lovligt erhverv, og som har betydelige samfundsmæssige konsekvenser. Karteller har disse karakteristika og kan derfor siges at udgøre økonomisk kriminalitet.

[...]

Fælles for den nugældende danske lovgivning vedrørende disse andre for-

mer for økonomisk kriminalitet er, at der ved siden af muligheden for bøder også er mulighed for fængselsstraf. Strafmaksimum varierer mellem fire, henholdsvis otte års fængsel alt afhængigt af, hvor alvorlig den konkrete overtrædelse er. Erfaringerne viser, at fængselsstraf i praksis benyttes ved overtrædelser af reglerne på de nævnte områder.

[...]

Skadevirkningerne ved karteller kan være mindst ligeså store som ved disse andre former for økonomisk kriminalitet. Eftersom der alene kan idømmes bødestraf for kartelvirksomhed, kan det konstateres, at strafferammen i kartelsager er væsentligt lavere end ved andre former for økonomisk kriminalitet med sammenlignelige skadevirkninger. " (udvalgsrapporten s. 35).

Bl.a. på denne baggrund fandt et flertal af konkurrencelovsudvalgets medlemmer, at det ikke var logisk eller konsekvent, at der ikke var fængselsstraf i kartelsager, når andre former for økonomisk kriminalitet kunne straffes med fængselsstraf, og at indførelse af fængselsstraf i kartelsager ud fra en samlet vurdering ville kunne bidrage til en styrket håndhævelse af konkurrenceloven.

For at bringe sanktionerne for overtrædelser af konkurrenceloven i form af kartelaktiviteter på niveau med sanktionerne for andre former for økonomisk kriminalitet og for at afskrække virksomheder og personer fra at indgå kartelaftaler anbefalede et flertal af konkurrencelovsudvalgets medlemmer, at der blev indført hjemmel i konkurrenceloven til fængselsstraf. Flertallet anbefalede, at der blev indsat en strafforhøjelsesbestemmelse i konkurrenceloven, hvorefter straffen for den, der forsætligt indgår en kartelaftale, kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis overtrædelsen kan karakteriseres som værende af grov beskaffenhed, navnlig på grund af overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, den er egnet til at medføre.

Endvidere anbefalede halvdelen af konkurrencelovsudvalgets medlemmer en strafforhøjelsesbestemmelse i straffeloven, hvorefter straffen kan stige til fængsel indtil 6 år, hvis der foreligger særligt skærpende omstændigheder, navnlig på grund af overtrædelsens betydelige omfang eller skadevirkninger.

2.10.3 Lovforslagets udformning

Lovforslaget er udformet med udgangspunkt i anbefalingerne fra konkurrencelovsudvalget.

..."

I lovforslagets specielle bemærkninger til § 1, nr. 20 (konkurrencelovens § 23, stk. 3, 4, 5 og 6), er der om den foreslåede bestemmelse i konkurrencelovens § 23, stk. 3, om fængselsstraf nærmere anført bl.a. følgende:

" Udover at overtrædelsen af den foreslåede bestemmelse skal være sket forsætligt, er det et krav, at overtrædelsen skal være af grov beskaffenhed.

Navnlig overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, som den er egnet til at medføre, kan indebære, at overtrædelsen må anses for at være af grov beskaffenhed.

Med overtrædelsens "omfang" sigtes såvel til overtrædelsens markedsomfattende udbredelse som overtrædelsens varighed. Efter bestemmelsens ordlyd er det ikke et krav, at der rent faktisk er indtrådt skadevirkninger; det er tilstrækkeligt, at overtrædelsen er af en sådan karakter, at den kunne medføre

skadevirkninger, jf. "er egnet til".

Er overtrædelsen ikke begået med forsæt, eller er overtrædelsen ikke af grov beskaffenhed, er betingelserne for, at straffen kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, ikke opfyldt. Hvis domstolene finder, at en overtrædelse er mindre strafværdig, f.eks. fordi kartellet er af ubetydeligt omfang, eller de mulige skadevirkninger er beskedne, kan dette efter en konkret vurdering medføre, at domstolene idømmer en bøde for overtrædelsen."

Om udmåling af bødestraf til fysiske personer er der i de almindelige bemærkninger i lovforslag nr. 41 af 26. oktober 2012 bl.a. anført følgende:

" 2.12 Forhøjelse af bødeniveauet for fysiske personer

2.12.1 Gældende ret

Den gældende lov indeholder ingen bestemmelser eller retningslinjer for udmålingen af bøder til fysiske personer. Efter hidtidig praksis har domstolene i sager vedrørende alvorlige overtrædelser ikke udmålt en bøde til en person, der har oversteget 25.000 kr. (jf. f.eks. højesteretsdommen optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2010, s. 2980 H).

2.12.2 Konkurrencelovsudvalgets overvejelser og anbefalinger

Et flertal af konkurrencelovsudvalgets medlemmer fandt, at de forhold, som kunne begrunde en forhøjelse af bødeniveauet for virksomheder, også kunne gøres gældende i forhold til en forhøjelse af bødeniveauet for fysiske personers overtrædelser af konkurrenceloven, idet de ville kunne give fysiske personer en stærkere tilskyndelse til at efterleve loven. Et flertal i udvalget anbefalede, at bøderne til fysiske personer skulle udmåles på en måde, der afspejlede overtrædelsens grovhed og varighed, idet bøden samtidig skulle være konkret følelig for den pågældende, som typisk ville være en højtstående, ledende medarbejder.

2.12.3 Lovforslagets udformning

I overensstemmelse med anbefalingen fra et flertal af konkurrencelovsudvalgets medlemmer foreslås det, at bøder til fysiske personer udmåles under hensyntagen til overtrædelsens grovhed og varighed.

For så vidt angår vurderingen af grovheden af en fysisk persons overtrædelse af konkurrenceloven foreslås det, at der ved den konkrete bødeudmåling tages udgangspunkt i et grundbeløb alt efter, om overtrædelsen kan karakteriseres som en mindre alvorlig, en alvorlig eller en meget alvorlig overtrædelse. Bøden til en fysisk person, der har begået en mindre alvorlig overtrædelse, bør være på mindst 50.000 kr. Bøden for en alvorlig overtrædelse bør være på mindst 100.000 kr., mens bøden for en meget alvorlig overtrædelse bør være på mindst 200.000 kr. De angivne grundbeløb er i overensstemmelse med anbefalingen fra et flertal af konkurrencelovsudvalgets medlemmer.

Konkurrencelovsudvalget har ikke afgivet specifikke anbefalinger om den betydning, som en overtrædelsens varighed bør have på den konkrete bødeudmåling til en fysisk person. Ud fra et ønske om at skabe balance mellem bødeudmålingsprincipperne for fysiske og juridiske personers overtrædelser af loven foreslås det, at der ved vurderingen af varigheden af en overtrædelse, som en fysisk person har begået, anvendes samme metode som for virksomheder.

Det indebærer, at der sondres mellem en overtrædelse af kortere varighed

(mindre end 1 år), af mellemlang varighed (1-5 år) og af lang varighed (over 5 år), hvor størrelsen af bøden stiger i takt med varighedens længde. En overtrædelse af kortere varighed medfører ikke et tillæg til det grundbeløb, der er fastlagt ud fra vurderingen af overtrædelsens grovhed. En overtrædelse af mellemlang varighed medfører et tillæg på op til 50 pct. af det grundbeløb, der fastsættes for overtrædelsens grovhed, og en overtrædelse af lang varighed medfører et tillæg på 10 pct. for hvert år, en overtrædelse har fundet sted og af det grundbeløb, der fastlægges for overtrædelsens grovhed.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.”

Rettens begrundelse og afgørelse

Det fremgår af et skærbillede fra NCC og af [redacted] s forklaring, at i alt syv nedrivningsvirksomheder, herunder Søndergaard Nedrivning A/S og Midtsjællands Nedbrydning, blev anmodet om senest den 29. august 2013 at afgive tilbud på en nedrivningsopgave på Jens Warmingsvej.

Søndergaard Nedrivning A/S afgav tilbud på opgaven den 19. august 2013, og det er uomtvistet, at [redacted] samme dag sendte en mail til tiltalte indeholdende Søndergaard Nedrivning A/S' tilbud til NCC, og at tiltalte [redacted] Midtsjællands Nedbrydning, den 26. august 2013 fremsendte et tilbud til NCC vedrørende samme nedrivningsopgave. Midtsjællands Nedbrydnings tilbud var omkring en halv mio. kr. højere end Søndergaard Nedrivning A/S' tilbud.

Tiltalte har ikke kunnet give en troværdig forklaring om baggrunden for dette hændelsesforløb.

[redacted] der på vegne af Søndergaard Nedrivning A/S fremsendte mailen af 19. august 2013 til tiltalte, har forklaret, at [redacted] i mange tilfælde i forbindelse med budrunder sendte prisoplysninger til sine konkurrenter, og at [redacted] kun gjorde dette efter anmodning fra de pågældende konkurrenter. [redacted] husker dog ikke den konkrete mail til tiltalte. [redacted] har videre forklaret, at det var underforstået, at hvis en konkurrent lånte en pris, så skulle den pågældende aflevere et højere bud, fordi alternativet var, at den, der lånte prisen, ikke fik afleveret et tilbud, eller ikke fik afleveret et tilbud til tiden.

På baggrund af forklaringen fra [redacted] og sammenhængen mellem tiltaltes modtagelse af Søndergaard Nedrivning A/S' tilbud og Midtsjællands Nedbrydnings efterfølgende bud sammenholdt med, at tiltalte ikke har kunnet forklare nærmere om hændelsesforløbet, er det bevist, at der mellem Søndergaard Nedrivning A/S og tiltalte blev udvekslet oplysninger om priser på nedrivningsopgaven på Jens Warmingsvej og dermed foretaget tilbuds-

ordinering. Endvidere er det bevist, at udvekslingen af priser skete efter fælles forståelse mellem tiltalte og Søndergaard Nedrivning A/S.

Retten finder, at der var tale om en samordnet praksis, der havde til formål at begrænse konkurrencen i forbindelse med det konkrete udbud, og at dette stod tiltalte klart. Tiltalte er på denne baggrund skyldig i overtrædelse af konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, og overtrædelsen må tilregnes tiltalte som forsætlig.

Efter konkurrencelovens § 23, stk. 1, straffes overtrædelse af konkurrencelovens § 6, stk. 1, med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter § 23, stk. 3. Af stk. 3 fremgår, at straffen for den, der i strid med § 6, stk. 1, indgår en kartelaftale, kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis overtrædelsen er forsætlig og af grov beskaffenhed navnlig på grund af overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, den er egnet til at medføre.

Den samordnede praksis, som tiltalte har gjort sig skyldig i, er utvivlsomt en kartelaftale som omhandlet i konkurrencelovens § 23, stk. 3, 2. pkt., nr. 4, og der er endvidere tale om en forsætlig overtrædelse af forbuddet i konkurrencelovens § 6, stk. 1. Spørgsmålet er herefter, om overtrædelsen er af grov beskaffenhed.

I bemærkningerne til konkurrencelovens § 23, stk. 3, i lovforslag nr. 41 af 26. oktober 2012 er det anført, at navnlig overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, som den er egnet til at medføre, kan indebære, at overtrædelsen må anses for at være af grov beskaffenhed, og at der med overtrædelsens ”omfang” sigtes såvel til overtrædelsens markedsmæssige udbredelse som overtrædelsens varighed. Videre er det anført, at der efter en konkret vurdering kan idømmes en bøde for overtrædelsen, hvis overtrædelsen er mindre strafværdig, fx fordi kartellet er af ubetydeligt omfang, eller de mulige skadevirkninger er beskedne.

Retten finder, at tilbudskoordinering som omhandlet i denne sag er egnet til at vildlede om den faktiske prissituation på markedet, skade konkurrencen og skabe risiko for overpriser. Omvendt er der konkret tale om et enkeltstående tilfælde, hvor tiltalte ikke kan anses for at have opnået en økonomisk gevinst eller haft udsigt hertil. Efter de foreliggende oplysninger kan tiltalte endvidere ikke anses for at have haft en ledende rolle.

Efter en samlet vurdering finder retten ikke, at der er tale om en kartelaftale af grov beskaffenhed, og der er derfor ikke grundlag for at fastsætte en fængselsstraf i det foreliggende tilfælde. Der skal derfor udmåles en bødestraf, jf. konkurrencelovens § 23, stk. 1. Ved udmåling af bødestrafen skal der efter konkurrencelovens § 23, stk. 5, tages hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed.

Samordning af praksis via tilbudskoordinering med henblik på at begrænse

konkurrencen er efter sin karakter en alvorlig overtrædelse af konkurrencelovens § 6, stk. 1.

Det er i lovforslag nr. 41 af 26. oktober 2012 anført, at bøden for en alvorlig overtrædelse af forbuddet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, bør være på mindst 100.000 kr., ligesom det er anført, at fastsættelsen af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen. Videre er det anført, at en overtrædelse af kortere varighed ikke medfører et tillæg til det grundbeløb, der er fastlagt ud fra vurderingen af overtrædelsens grovhed.

Da der i denne sag ikke ses at foreligge hverken skærpende eller formildende omstændigheder, og da der er tale om en enkeltstående overtrædelse af kort varighed, fastsættes straffen for tiltalte til en bøde på 100.000 kr., jf. konkurrencelovens § 23, stk. 1, jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 3.

Forvandlingsstraffen for bøden er fængsel i 40 dage.

Thi kendes for ret:

Tiltalte skal straffes med en bøde på 100.000 kr.

Forvandlingsstraffen for bøden er fængsel i 40 dage.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger.

Kinna Eidem
dommer

/vgb

Udskriftens rigtighed bekræftes.
RETTE I HOLBÆK, den 19. september 2018

Vicky Grenaa Bodi
kontorfuldmægtig